

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/41/2023
Identifikačné číslo spisu:	6120401389
Dátum vydania rozhodnutia:	11.12.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6120401389.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35724803, zastúpeného spoločnosťou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53255739, proti žalovanej N. O., narodenej R., o zaplatenie 4.489,58 eura s príslušenstvom a o vzájomnej žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenej na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 34Csp/56/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. mája 2023 sp. zn. 4CoCsp/43/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. mája 2023 sp. zn. 4CoCsp/43/2022 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Malacky (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 04. apríla 2022 č. k. 34Csp/56/2020-192 žalobu žalobcu zamietol (I. výrok); vzájomnú žalobu žalovanej zamietol (II. výrok); a nepriznal nárok na náhradu trov konania ani jednej zo strán (III. výrok).

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia istiny vo výške 4.489,58 eura s úrokom z omeškania vo výške 5,00 % ročne zo sumy 3.207,43 eura od 25. 03. 2020 do zaplatenia, dôvodiac tým, že na neho bola Zmluvou o postúpení pohľadávok z 24. 03. 2020 postúpená pohľadávka spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a.s. (ďalej tiež len ako „veriteľ“) zo Zmluvy č. R. uzavretej so žalovanou dňa 29. 09. 2014 (ďalej len „Zmluva“ alebo „Zmluva o úvere“), ktorou jej poskytol úver v tam uvedenej výške. Žalovaná bola povinná úver splácať v pravidelných mesačných splátkach, svoju povinnosť však neplnila. Veriteľ preto vyhlásil dňa 01. 12. 2019 mimoriadnu splatnosť úveru, o čom žalovanú informoval listom z 02. 12. 2019. Pohľadávka veriteľa ku dňu postúpenia pozostávala z istiny vo výške 3.207,43 eura, riadnych úrokov 1.096,57 eura, úrokov z omeškania 141,82 eura a z poplatkov 43,76 eura. Žalovaná po postúpení pohľadávky žalobcovi nič neuhradila. Úrok z omeškania si žalobca uplatnil od nasledujúceho dňa po dni účinnosti postúpenia pohľadávky.

1.2. Súd prvej inštancie uzavrel, že žalobca platne vyzval žalovanú na úhradu jej dlhu po splatnosti a následne pristúpil k vyhláseniu predčasnej splatnosti. Následne preskúmal Zmluvu o úvere a dospel k

záveru, že hoci Zmluva o úvere predstavuje tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah (§ 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka), je zrejme, že predmetná Zmluva je súčasne spotrebiteľskou zmluvou a na žalovanú je potrebné hľadiť ako na spotrebiteľa, pretože pri jej uzavieraní nekonala na rozdiel od veriteľa v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, (keďže nebol v konaní preukázaný ani žalobcom tvrdný opak). Uzavrel, že na právny vzťah založený Zmluvou o úvere je preto potrebné aplikovať aj príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka). Poukázal na to, že tzv. spotrebiteľské zmluvy nepredstavujú osobitný zmluvný typ aplikovateľný len na občianskoprávne vzťahy, naopak príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka je potrebné aplikovať na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ bez ohľadu na to, či ide o občianskoprávny alebo obchodnoprávny vzťah, preto na právny vzťah žalobcu a žalovanej založený Zmluvou o úvere aplikoval súd prvej inštancie ustanovenia Občianskeho zákonníka (týkajúce sa spotrebiteľských zmlúv) a ustanovenia Obchodného zákonníka (čo sa týka konkrétnych práv a povinností). Uzavretú Zmluvu súd prvej inštancie zároveň podriadil aj pod právny režim zákona o spotrebiteľských úveroch, v znení účinnom ku dňu uzavretia spornej Zmluvy, keďže spotrebiteľským úverom sa na účely tohto zákona považuje okrem iného aj dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme úveru.

1.3. Súd prvej inštancie vyhodnotením vykonaných dôkazov dospel k záveru, že Zmluva o úvere neobsahuje všetky náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere tak, ako tieto určuje ustanovenie § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch. Uviedol, že Zmluva o úvere v rozpore s § 9 ods. 2 písm. k) zákona o spotrebiteľských úveroch neobsahuje údaj o výške, počte a termínoch splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, keď udáva len, že výška splátky je 143,68 eura. Vychádzal z vyjadrenia žalobcu doručeného súdu dňa 11. 02. 2022, z ktorého vyplýva, že posledná splátka úveru, splatná dňa 20. 10. 2020, mala byť vo výške „zostatku pohľadávky banky v zmysle ust. čl. 5.5.3. obchodných podmienok“ a ku dňu uzavretia Zmluvy o úvere predstavovala sumu 155,91 eura, čo bolo zjavne Veriteľovi známe už v čase uzavretia Zmluvy o úvere. Dospel k záveru, že na to, aby bola Zmluva o úvere v súlade s požiadavkou § 9 ods. 2 písm. k) zákona o spotrebiteľských úveroch, síce postačuje, aby uviedla jediný údaj o celkovej výške splátky, ktorú je žalovaná povinná platiť, (teda bez rozpisu na istinu, úrok a poplatky, ako judikoval i Najvyšší súd SR), to však len za predpokladu, že sa táto výška splátky v čase nebude meniť. Dodal, že nemôže byť preto v súlade so zákonom taká prax veriteľa, ktorý v Zmluve o úvere neuvedie výšku poslednej splátky napriek tomu, že už v dobe jej podpisu vie, že bude iná ako je výška predchádzajúcich splátok. Z uvedeného teda súd prvej inštancie vyvodil, že ak by súd vychádzal z toho, že žalovaná mala povinnosť zaplatiť 72 splátok po 143,68 eura, potom by nebola v Zmluve o úvere správne uvedená celková čiastka spojená so spotrebiteľským úverom, ani RPMN, pri ktorých výpočte bolo žalobcom evidentne (ako vyplýva z jeho vyjadrenia doručeného 11. 02. 2022) počítané s tým, že posledná splátka je platená v inej sume. Nakoľko Zmluva o úvere neuvádza výšku splátky č. 72, ktorá mala byť odlišná od splátok č. 1-71, súd prvej inštancie posúdil poskytnutý spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov, keďže boli splnené podmienky stanovené v ust. § 11 zákona o spotrebiteľských úveroch. Žalovaná tak bola povinná vrátiť žalobcovi len sumu poskytnutej istiny vo výške 6.000,00 eur a ako vyplýva z nepopretých tvrdení žalobcu, žalovaná na úhradu svojich dlhov zaplatila celkovo sumu 6.513,09 eura, teda viac ako bola povinná. Súd prvej inštancie preto žalobu voči nej zamietol.

1.4. Pri skúmaní otázky premlčania vzneseného nároku žalobcom vo vzťahu k vzájomnej žalobe súd prvej inštancie v prvom rade skúmal otázku premlčania vzneseného nároku žalovanou, keďže žalobca podal voči nemu námietku premlčania. Vychádzal zo žalovanou nepopretého sumáru úhrad vykonaných na dlh podľa Zmluvy o úvere, ktorý žalobca uviedol vo vyjadrení k odporu, ako aj z výpisu z úveru predloženého žalobcom, pričom zistil, že posledná úhrada žalovanej na jej dlh bola vykonaná dňa 20. 07. 2018. Poukázal aj na skutočnosť, že žalovaná do spisu doložila list Ministerstva spravodlivosti označený ako „Odpoveď na žiadosť“ z 01. 12. 2017, ktorého súčasťou bolo konštatovanie, že Zmluva o splátkovom úvere č. R., ktorá je predmetom tohto konania, neobsahuje povinné náležitosti podľa § 9 ods. 2 zákona o spotrebiteľských úveroch, a naopak sú v nej uvedené neprijateľné podmienky. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Súd prvej inštancie na základe uvedeného vyvodil, že žalovaná sa o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalobcu mohla dozvedieť vždy po vykonaní príslušnej úhrady dlhu nad rámec jej

záväzku, keďže v tom čase nielen s prihladením na zásadu, podľa ktorej neznalosť zákona neospravedlňuje, ale tiež s poukazom na stanovisko MS SR z decembra 2017, vedela, že Zmluva o úvere nie je platná, resp. že úver na jej základe poskytnutý je bezúročný a bez poplatkov. S ohľadom na to, že posledná úhrada bola žalovanou vykonaná dňa 20. 07. 2018 a žalovaná vzájomnú žalobu doručila na súd dňa 20. 04. 2021, súd prvej inštancie uzavrel, že žaloba bola podaná po viac ako dvoch rokoch od poslednej úhrady žalovanej, a nárok žalovanej voči žalobcovi je premlčaný, preto vzájomnú žalobu žalovanej v celom rozsahu zamietol.

1.5. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 262 ods. 1 CSP s odôvodnením, že v konaní o žalobe bola plne úspešná žalovaná a v konaní o vzájomnej žalobe bol zas plne úspešný žalobca, preto nepriznal ani jednej zo strán nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), na odvolanie žalobcu, rozsudkom z 24. mája 2023 sp. zn. 4CoCsp/43/2022 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku I., ktorým bola zamietnutá žaloba žalobcu, ako aj v časti trov konania potvrdil; a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd konštatoval, že predchodca žalobcu (postupca - Slovenská sporiteľňa, a.s.) výzvou z 30. 10. 2019 (č. l. 73), oznámil žalovanej, že ku dňu 30. 10. 2019 je v omeškaní so splácaním svojho dlhu vo výške 2.344,18 eura a zároveň ju upozornil na možnosť vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru. Uvedenú výzvu teda možno posúdiť ako výzvu právneho predchodcu žalobcu, ktorou dal dlžníkovi teda žalovanej na vedomie, že je v omeškaní dlhšie ako 3 po sebe nasledujúce mesiace a súčasne ju upozornil na možnosť vyhlásenia mimoriadnej splatnosti, a to v zmysle § 565 prvá veta v spojitosti s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. S tým, že následne, ak právny predchodca žalobcu chcel využiť svoje právo na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti spotrebiteľského úveru, musel po doručení uvedenej výzvy tak učiniť v zmysle § 565 Občianskeho zákonníka do splatnosti ďalšej splátky, a teda do 20. 11. 2019, nakoľko z úverovej zmluvy vyplýva, že splatnosť jednotlivých splátok úveru bola dohodnutá vždy k 20. dňu toho ktorého kalendárneho mesiaca. Predchodca žalobcu (Slovenská sporiteľňa, a.s.) oznámením zo dňa 02. 12. 2019 (č. l. 25) oznámil dlžníkovi - žalovanému, že ku dňu 01. 12. 2019 vyhlásil mimoriadnu splatnosť pohľadávky zo spotrebiteľského úveru. Na základe vyššie uvedeného je teda zrejmé, že Slovenská sporiteľňa, a.s. nedodrжала podmienky pre postúpenie pohľadávky v zmysle § 565 druhá veta Občianskeho zákonníka, keď nedošlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti pohľadávky k 20. 11. 2019 (do splatnosti ďalšej nesplatennej splátky úveru), ale až dňa 01. 12. 2019. V dôsledku uvedeného teda nedošlo k platnému predčasnemu zosplateniu spotrebiteľského úveru, čím nebol daný ani predmet zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 24. 03. 2020, nakoľko predmetom uvedenej zmluvy bola zosplatená pohľadávka. V dôsledku uvedeného je preto potrebné pre nedostatok existencie predmetu zmluvy o postúpení pohľadávky túto považovať za absolútne neplatnú v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Zároveň je nevyhnutné zdôrazniť aj skutočnosť, že ak v danom prípade nedošlo k platnému mimoriadnemu zosplateniu pohľadávky zo spotrebiteľského úveru, nie je možné vysloviť, že v rámci postúpenia pohľadávky banky na iný subjekt bol s poukazom na § 92 ods. 8 Zákona o bankách dodržaný § 17 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. V tejto súvislosti odvolací súd považuje za nevyhnutné zdôrazniť, že súd je povinný prihliadať (ex offa) na splnenie podmienok (všeobecných aj špeciálnych) postúpenia pohľadávok zo spotrebiteľských úverov, pretože v dôsledku absencie, ktorejkoľvek z nich dochádza k absolútnej neplatnosti takého právneho úkonu (zmluvy o postúpení pohľadávky) s tým, že súd prihliada na absolútnu neplatnosť bez návrhu, resp. z úradnej povinnosti (ex offa).

2.2. V danom prípade súd prvej inštancie nepostupoval správne, keď pri posúdení aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, síce použil správny právny predpis, avšak dospel k nesprávnemu záveru, keď mal za to, že predchodca žalobcu ako banka pred postúpením pohľadávky splnil podmienky platného postúpenia upravené v ust. § 92 ods. 8 zákona o bankách a postúpenie pohľadávky na žalobcu je tak platné. V danej veci konečná splatnosť úveru mala nastať až 20. 10. 2020, resp. po uzatvorení zmluvy o postúpení pohľadávky z 24. 03. 2020. V prípade, ak by neboli splnené podmienky podľa § 92 ods. 8 zákona o bankách v spojitosti s § 17 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch jednalo by sa o postúpenie v rozpore so zákonom, kedy je postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka vylúčené/zakázané. Išlo by teda o neplatný právny úkon zmluvy o postúpení

pohľadávky v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka s tým, že súd je na absolútnu neplatnosť povinný prihliadať ex offio (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/147/2017 zverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 ako judikát R 60/2018). Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti I. výroku a závislého výroku o trovách potvrdil, keď mal za to, že je vo výroku vecne správny, keďže pri preskúmaní vecnej legitímácie ako imanentnej súčasť každého súdneho konania, ktorú súd skúma aj bez návrhu, dospel k záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu.

2.3. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP a žalovanej ako úspešnej strane nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko jej žiadne trovy nevznikli a ani si ich neuplatnila.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

3.1. Dovolateľ uvádza, že postup, ktorým krajský súd postupoval, keď potvrdil rozhodnutie okresného súdu (na základe odlišného právneho posúdenia veci, s ktorým strany sporu vôbec neoboznámil, a teda im nedal ani príležitosť sa k nemu vyjadriť), je odopretím práva na právne vypočutie, a teda podľa názoru žalobcu nepochybne predstavuje nesprávny procesný postup súdu, ktorým krajský súd znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Žalobca sa svojim odvolaním voči rozsudku okresného súdu bránil iba voči tým záverom, ku ktorým dospel okresný súd a k ich právnomu posúdeniu (konkrétne k náležitostiam ustanovených v § 9 ods. 2 písm. k) ZoSÚ). Argumentácia žalobcu sa vzťahovala k napadnutému rozhodnutiu okresného súdu, pričom žalobca v čase, keď odvolanie podával, objektívne nemohol predpokladať, či krajský súd náhodou nezaujme iný právny názor, ak áno, aký bude mať tento názor podobu a aké skutkové a právne dôvody by z hľadiska tohto odlišného právneho názoru mali byť relevantné. Podľa názoru žalobcu je zrejmé, že ustanovenie § 382 CSP má za úlohu predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí.

3.2. Dovolateľ sa nestotožňuje s posúdením súdu, v zmysle ktorého je veriteľ časovo limitovaný na využitie práva na zosplatenie úveru, ktoré musí podľa § 565 OZ uplatniť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky po splátke, od splatnosti ktorej uplynuli 3 mesiace a omeškanie s ňou trvá, t. j. pre ktorú došlo k zosplateniu, teda do splatnosti tej splátky, ktoré bezprostredne nadväzuje na splátku, od splatnosti ktorej uplynuli 3 mesiace. V prípade, ak veriteľ toto svoje právo nevyužije alebo využije oneskorene, tak mu právo zaniká a platí pôvodné dojednanie, že dlh je splatný v splátkach. Nemožno sa stotožniť so závermi okresného a krajského súdu, v zmysle ktorých je za splnenia podmienok podľa ust. § 53 ods. 9 OZ právo veriteľa na uplatnenie práva na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti časovo obmedzené, a to napriek tomu, že podmienky podľa § 53 ods. 9 OZ zostali zachované (platobná disciplína dlžníka sa neobnovila). Žalobca sa nestotožňuje s právnym posúdením súdu, nakoľko takýto výklad z dikcie ust. § 53 ods. 9 OZ nevyplyva. Ust. § 53 ods. 9 OZ totiž pojednáva len o písomnom upozornení veriteľa voči svojmu dlžníkovi (v prípade spotrebiteľskej zmluvy), t. j. upozornení veriteľa na uplatnenie práva na vyhlásenie splatnosti splátok podľa § 565 OZ, ktoré môže byť vykonané kedykoľvek za trvania omeškania dlžníka, pričom k uplatneniu práva podľa § 565 OZ môže dôjsť najskôr po uplynutí lehoty 15 dní od predmetného upozornenia a dlžník musí byť v celkovo omeškaní viac ako 3 mesiace. Ak sa veriteľ rozhodne neuplatniť toto právo, opätovne mu toto právo vznikne nesplnením ďalšej splátky úveru - pričom táto skutočnosť (nesplnenie ďalšej splátky úveru) nemá na splnenie podmienok podľa § 53 ods. 9 OZ žiadny vplyv - a teda je bez právneho významu, ak by aj k vyhláseniu splatnosti nedošlo do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky po splátke, od splatnosti ktorej uplynuli 3 mesiace a omeškaniu s ňou trvá, nakoľko podmienky podľa § 53 ods. 9 OZ, t. j. upozornenie na možnosť uplatnenia práva podľa § 565 OZ a trojmesačné omeškanie spotrebiteľa sú naďalej zachované.

3.3. Žalobca sa nestotožňuje s právnym posúdením súdu, v zmysle ktorého si veriteľ mohol uplatniť právo podľa § 565 OZ napriek pretrvávajúcemu splneniu podmienok podľa § 53 ods. 9 OZ iba presne v časovom rozmedzí, nakoľko v prejednávacom prípade by nebolo možné realizovať právo na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti podľa právneho posúdenia súdu nikdy. V tejto súvislosti žalobca poukazuje na nález Ústavného súdu SR z 1. apríla 2015, sp. zn. I. ÚS 640/2014. Z dikcie uvedeného ustanovenia je však zrejmé, že spotrebiteľ musí byť upozornený na možnosť uplatniť právo podľa § 565 OZ a zároveň

musí byť v nepretržitom trojmesačnom (a dlhšom) omeškaní so splácaním splátok - pričom za splnenia týchto podmienok môže veriteľ v budúcnosti kedykoľvek - v prípade, ak sú tie podmienky naďalej zachované, a teda ak spotrebiteľ naďalej neplní splátky úveru - za splnenia podmienok podľa § 565 OZ do splatnosti ďalšej splátky úveru vyhlásiť mimoriadnu splatnosť v súlade s ust. § 53 ods. 9 OZ. Dovolací dôvod podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobca odôvodňuje s poukazom na recentnú judikáciu dovolacieho súdu, kedy rôzne senáty Najvyššieho súdu SR uni sono dospeli k nasledovnému právnomu záveru, konkrétne podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5Cdo/224/2021 z 30. 11. 2022. K rovnakým právnym záverom dospel dovolací súd v rámci svojej recentnej rozhodovacej činnosti opakovane, na základe čoho možno túto rozhodovaciu prax dôvodne označiť za ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Obdobne vid' podľa uznesenia najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Cdo/143/2022, 9Cdo/98/2022, 4Cdo/221/2022, 2Cdo/298/2021, 4Cdo/262/2021, 1Cdo/53/2021, 7Cdo/268/2020, 7Cdo/347/2021, 4Cdo/231/2021, 9Cdo/368/2021, 4Cdo/23/2022, 2Cdo/332/2021, 6Cdo/71/2022, 2Cdo/272/2021. Žalobca však tvrdí, že ak omeškanie s plnením aj následnej splátky pretrvávalo, potom je nutné skúmať zákonné podmienky platnosti vyhlásenia mimoriadnej splatnosti aj pre túto následnú splátku. Žalobca zastáva názor, že uvedená otázka musela byť parciálne riešená v cit. rozhodnutiach dovolacieho súdu, avšak z dôvodu, že uvedené rozhodnutia riešili prioritne začiatok plynutia premlčacej doby, žalobca označil dovolací dôvod aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom podľa názoru žalobcu riešenie tejto právnej otázky znie, že aj keby veriteľovi právo na zosplatenie úveru pre neuhradenie niektorej splátky v dôsledku splatnosti nasledujúcej splátky už zaniklo, opätovne sa obnovilo neuhradením tej nasledujúcej splátky, a následne znova neuhradením ďalšej splátky.

3.4. Dovolateľ navrhuje, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a 2 CSP), alebo aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovie a žalobcovi prizná nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho konania i dovolacieho konania (§ 449 ods. 3 CSP). Zároveň vyčísľuje trovy dovolacieho konania do výšky 477,23 eura.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné, a to z nasledujúcich dôvodov:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za

účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

9. Žalobca vo svojom dovolaní namieta prekvapivosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu v zmysle § 420 písm. f) CSP, pričom odvolací súd vec posudzoval podľa iných ustanovení než prvoinštančný súd, avšak bez toho, aby sa mohol dovolateľ k aplikácii týchto ustanovení akokoľvek vyjadriť.

10. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (por. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či sp. zn. 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, 5Cdo/57/2019) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola strane odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

13. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

14. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie, resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Aj Ústavný súd SR vo svojej judikatúre definoval tzv. prekvapivé rozhodnutie, o ktoré ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom zároveň odvolací súd účastníkovi konania neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda účastník konania nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné. (viď aj sp. zn. 7Cdo/1/2018, 1Cdo/32/2019).

15. V prípade, že odvolací súd má v intencii zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je podľa názoru dovolacieho súdu nevyhnutné, aby poučil strany odvolacieho konania, že zistený skutkový stav môže byť právne posúdený okrem použitej právnej normy, aj použitím ďalších právnych noriem, než o ktorých konal a rozhodoval súd prvej inštancie, a ktoré tento priamo neaplikoval. Uvedené platí obzvlášť v situácii, keď odvolací súd použil ďalšie zákonné ustanovenia právneho predpisu oproti súdu prvej inštancie, ktoré pre meritórne posúdenie veci v spojení s použitou „základnou“ normou považoval za relevantné (kľúčové), ale ich aplikácie sa protistrana v žiadnom štádiu sporu nedomáhala a strana úspešná v prvej inštancii nemala procesnú možnosť sa k ich použitiu vyjadriť (sp. zn. 4Cdo/20/2021).

16. Dovolací súd uvádza, že z odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie je zrejmé, že súd prvej inštancie vychádzal z názoru, v zmysle ktorého predmetná Zmluva o úvere neobsahuje náležitosti ustanovené v § 9 ods. 2 písm. k) zákona o spotrebiteľských úveroch. Lenže odvolací súd zasa dôvodil, že pre nedostatok existencie predmetu zmluvy o postúpení pohľadávky túto považuje za absolútne neplatnú v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka; zároveň odvolací súd vychádzal z toho, že ak v danom prípade nedošlo k platnému mimoriadnemu zosplatneniu pohľadávky zo spotrebiteľského úveru, nie je možné vysloviť, že v rámci postúpenia pohľadávky banky na iný subjekt bol s poukazom na § 92 ods. 8 Zákona o bankách dodržaný § 17 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Odvolací súd teda dospel k záveru, že predchodca žalobcu ako banka pred postúpením pohľadávky nesplnil podmienky platného postúpenia upravené v ust. § 92 ods. 8 zákona o bankách a postúpenie pohľadávky na žalobcu je tak neplatné. Išlo by teda o neplatný právny úkon zmluvy o postúpení pohľadávky v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka.

17. Teda z uvedeného vyplýva, že v predmetnej veci ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, § 17 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a § 39 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorých nedošlo k platnému mimoriadnemu zosplatneniu pohľadávky zo spotrebiteľského úveru, neboli aplikované v konaní pre okresným súdom, ani ich možná aplikácia nebola posudzovaná ani sa žiadna zo strán pred rozhodnutím odvolacieho súdu tejto aplikácii nedomáhala a zároveň žiadna zo strán nemala procesnú možnosť sa k použitiu týmto ustanoveniam vyjadriť.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené má dovolací súd za to, že odvolací súd založil predmetný spor na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom tieto iné právne závery boli pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Dovolací súd preto pristúpil k šetreniu, či zo strany odvolacieho súdu došlo k splneniu tzv. manudukčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP. Podstatou tejto povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že odvolací súd takto nepostupoval, túto povinnosť si nesplnil, v dôsledku čoho dovolateľ v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat správnosť tohto „nového“ právneho názoru zaujatého až v poslednom odvolacom konaní. Týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

19. V preskúmvanej veci teda dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu vo vzťahu k namietanej prekvapivosti rozsudku odvolacieho súdu vykazuje znaky namietaného nesprávneho procesného postupu vyplývajúceho z § 420 písm. f) CSP.

20. Na margo dovolací súd dopĺňa, že v odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený

skutkový stav. Iba také súdne rozhodnutie možno považovať za súladné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ak tieto vlastnosti rozhodnutie nemá a neposkytuje odpoveď na relevantné otázky strán konania, je konanie odvolacieho súdu zaťažené vadou zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

21. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

23. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 ods. 1 a § 450 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. mája 2023 sp. zn. 4CoCsp/43/2022 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.